

ເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການໃຫ້ແກ່ຊາວ
ກະສິກອນໃນເຂດບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການກະສິກໍາເພື່ອໂພຊະນາການ

ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້

ປື້ມຄຸ້ມສິ່ງເສີມເຕັກນິກ

ການຜະລິດລູກແບ້

ບ້ານໂພນໄຊ ເມືອງໄຊເສດຖາ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສ ປປ ລາວ.
Phonexay village, Saysettha district, Vientiane Capital,
Lao PDR.

ໂທ: +856 20 416 556

Fax: +856 20 416 556

E-mail : ssfsn.project@gmail.com

ເວັບໄຊ: www.afn.gov.la

ໂຄງການກະສິກໍາ ເພື່ອໂພຊະນາການ

ມັງກອນ, 2019

ເອກະສານອ້າງອີງ

ພອນປະເສີດ ເພັງສະຫວັນ ແລະອິງເກີເລດິນ(2003)ການລ້ຽງແບ້ຂອງຊາວກະສິກອນຢູ່
ສປປ.ລາວ ແລະຄວາມສາມາດໃນການປັບປຸງອາຫານໂດຍການນຳໃຊ້ຖົ່ວສະ
ໄຕໂລ 184 ແລະຫຍ້າແກມບາ.

ໂສພາ ຊາຍຜາ ແລະອິງເກີເລດິນ(2005) ສຶກສາກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ຜົດອາຫານສັດ
ສຳລັບແບ້.

ພອນປະເສີດ ເພັງສະຫວັນ ແລະ ບຸນຖອງບົວຫອມ(2008)ການພັດທະນາການລ້ຽງແບ້
ຢູ່ ສປປ.ລາວ ທ່າແຮງ ບັນຫາ ແລະວິທີການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີຜົດ
ອາຫານສັດຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງແບ້.

ວັນທອງ ແພງວິຈິດ ແລະອິງເກີ ເລດິນ(2007) ການນຳໃຊ້ໃບມັນຕົ້ນແຫ້ງແຫ້ງເພື່ອ
ເປັນອາຫານເສີມໃຫ້ແກ່ການລ້ຽງແບ້ລາດໃນລະບົບການລ້ຽງແບບຂັງ.

.

4. ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ

ການອະນາໄມປ້ອງກັນພະຍາດເຊັ່ນ:

- ຄອກແບ້ຄວນໃຫ້ແຫ້ງ ແລະ ສະອາດຢູ່ສະເໝີ.
- ປັດກວາດພື້ນຄອກ ແລະ ກ້ອງຄອກເປັນປະຈຳຢ່າງໜ້ອຍອາທິດລະເທື່ອ.
- ຄວນເຮັດຄອກພື້ນສູງຈາກໜ້າດິນ 1 - 1,20 ແມັດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນກິ່ນເໝັນ ແລະ ກິ່ນແອມໂມນີເນັຍ ຊຶ່ງອາດເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສຸຂະພາບແບ້.
- ຮາງອາຫານ ແລະ ຮາງນໍ້າ ຕ້ອງອານາໄມ ຫລື ລ້າງຢູ່ເລື້ອຍໆ.
- ລະດູແລ້ງ ມີອາກາດຮ້ອນອົບເອົ້າ ດັ່ງນັ້ນຄວນເປີດໃຫ້ອາກາດລ່ວງດີ
- ຍາມຝົນຕ້ອງມີສິ່ງກຳບັງ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຝົນສາດເຂົ້າໃນຄອກຊຶ່ງຈະເປັນ ຕົ້ນເຫດໃຫ້ເກີດຫຼາຍພະຍາດ ເຊັ່ນເປັນຫວັດ, ປອດອັກເສບ, ເຈັບທ້ອງ.

ການອະນາໄມຄອກແບ້

ຂໍ້ແນະນຳ

ປື້ມຄູ່ມືແນະນຳເຕັກນິກການຜະລິດລູກແບ້ ສຳລັບຊາວກະສິກອນ ໄດ້ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນ ໃຫ້ມີລັກສະນະງ່າຍດາຍ ສາມາດເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ນຳໄປປະ ຕິບັດໄດ້ງ່າຍ ໃນທ້ອງຖິ່ນຕົນ ເພາະຜູ້ຂຽນໄດ້ເນັ້ນເຖິງການນຳໃຊ້ອຸປະກອນ ວັດຖຸດິບອາຫານສັດ ແລະ ແນວພັນທີ່ມີໃນທ້ອງຖິ່ນ. ເຕັກນິກການລ້ຽງແບ້ນ້ອຍ ແມ່ນວິທີການລ້ຽງແບ້ນ້ອຍແຕ່ເລີ້ມເກີດໃໝ່ຈົນຮອດຢ່າງນົມ ແລະ ວິທີການລ້ຽງແບ້ນ້ອຍພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ອອກນົມແລ້ວ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີອັດການຕາຍຂອງແບ້ນ້ອຍຕໍ່າສຸດ, ເປັນຂອດປັດໃຈອັນສຳຄັນໃນການລ້ຽງແບ້ ຮັບປະກັນເຖິງໝາກຜົນ ແລະ ຄວາມສຳເລັດໃນການລ້ຽງແບ້ ກໍ່ຄືຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງ ແລະ ຜະລິດເປັນສິນຄ້າ.

ປື້ມຄູ່ມືດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກພັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງໃຫ້ແທດເໝາະໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂອງ ໂຄງການ ກະສິກຳເພື່ອ ໂພຊະນາການ ໂດຍມີການຮ່ວມມືກັບນັກວິຊາການສະເພາະດ້ານ ແລະ ພະນັກງານປະສານຂອງໂຄງການ NAFRI/DAEC ເພື່ອພັດທະນາມາເປັນເຄື່ອງມືໃຫ້ແກ່ພະນັກງານຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ ສາມາດຖ່າຍທອດໄປເຖິງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍໂຄງການ.

ຂຽນ ແລະ ຮຽບຮຽງໂດຍ:

ສິມຈັນ ຄຳພາວິງ ແລະ ບຸນຖາວອນ ກຸນນະວິງສາ

ອອກແບບ ແລະ ຈັດໜ້າໂດຍ:

ອຸໄລທຳ ລາຊະສິມມາ ແລະ ອານິງ ວິໄລວັນ

ຜູ້ກວດແກ້:

ສຸກສະຫວັນ ສີຫານຸວິງ ແລະ ທິງສະຫວັນ ແກ້ວມະນີ

ສາລະບານ

ຂໍ້ແນະນຳ	໓
ສາລະບານ	4
ຄຳນຳ	5
1. ຄວາມສຳຄັນຂອງການຜະລິດລູກແບ້	6
2. ຜົນປະໂຫຍດທາງໂພຊະນາການ	7
3. ຂັ້ນຕອນການຜະລິດລູກແບ້	7
4. ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ	22
ເອກະສານອ້າງອີງ	23

ອາຫານເສີມ/ອາຫານປະສົມ:

ເປັນອາຫານທີ່ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານສູງ, ສາມາດເຮັດໄດ້ໃນທ້ອງຖິ່ນ

- ລາຄາປະມານ 2.500 ກີບ/ກິໂລ
- ຖ້າປູກສາລີ, ປູກຖົ່ວສະໄຕໂລໃຊ້ເອງປະມານ 1.500-1.800ກີບ/ກລ
- ໃຫ້ກິນ 1,7% ຂອງນ້ຳໜັກໂຕ ຫຼື 17%ຂອງອາຫານທີ່ກິນໄດ້.

ຕາຕະລາງທີ 2: ສຸດອາຫານສຳລັບແບ້ນ້ອຍ

ລ/ດ	ວັດຖຸດິບອາຫານສັດ	ສຸດ	
		ອັດຕາສ່ວນ	ປະໂຣຕິນ
1	ກາກຖົ່ວເຫຼືອງ	18	7.92
2	ສາລີບົດ/ເຂົ້າປຽນ	44	3.96
3	ຮຳອ່ອນ	26	2.08
4	ຖົ່ວສະໄຕໂລ	10	1.8
5	ກະດູກປັ້ນ	1	
6	ເກືອ	1	
	ລວມ	100	15.76

- ເປັນຊ່ວງທີ່ປ່ຽນອາຫານຈາກກິນນົມມາກິນຫຍ້າ ແລະສະພາບເງື່ອນໄຂສິ່ງແວດລ້ອມອາດຈະເຮັດໃຫ້ແບ້ນ້ອຍມີການປັບໂຕບໍ່ທັນ ຊຶ່ງເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງແບ້.
- ເຮັດໃຫ້ເກີດພະຍາດປອດບວມ, ພະຍາດທ້ອງຖອກທ້ອງ,ທ້ອງບິດໄດ້ງ່າຍ, ແບ້ເປື້ອອາຫານ, ຈ່ອຍ, ນານໃຫຍ່(ຂອດ) ແລະບາງຄັ້ງຕາຍ.
- ໃນລະບົບການລ້ຽງແບ້ຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ປະປ່ອຍຕາມທຳມະຊາດ ຊຶ່ງມີເປີເຊັນການຕາຍສູງເຖິງ 50-60%.
- ແບ້ຜູ້ຄວນແຍກລ້ຽງຕ່າງຫາກ ຫຼືກລຽງການປະສົມພັນໃນສາຍເລືອດໃກ້ຄຽງ ແລະປະສົມພັນກ່ອນໄວອາຍຸທີ່ເໝາະສົມ.
- ຄອກສັດຄວນແຫ້ງ ສະອາດດີ ມີແສງແດດສ່ອງເຖິງ ອາກາດໂລງດີ ແລະມີຄວາມອົບອຸ່ນໃນຍາມຝົນຕົກ ແລະ ອາກາດໜາວ,

ຫຍ້າອາຫານສັດເພື່ອລ້ຽງແບ້ນ້ອຍ

ຄຳນຳ

ປຶ້ມຄູ່ມືເຫລົ່ານີ້ ຈັດພິມຂຶ້ນເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືທາງດ້ານວິຊາການໃນການນຳໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລ້ຽງແບ້ນ້ອຍໃຫ້ມີເປີເຊັນການລ້ຽງຫຼອດສູງ ເພາະເຫັນວ່າການລ້ຽງແບ້ຂອງຊາວກະສິກອນຍັງລ້ຽງແບບປະປ່ອຍຕາມທຳມະຊາດ ບໍ່ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເທົ່າທີ່ຄວນ ໂດຍສະເພາະໃນເວລາແບ້ຖືພາ ແບ້ເກີດລູກ ແລະ ລ້ຽງລູກນ້ອຍເຮັດໃຫ້ເປີເຊັນການຕາຍຂອງແບ້ນ້ອຍທີ່ລ້ຽງໃນເງື່ອນໄຂຊົນນະບົດແມ່ນສູງ ເຖິງ 45-60% ຊຶ່ງເປັນການສູນເສຍທຶນຮອນ ແລະແຮງງານໃນຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນໂດຍກົງ.

ການລ້ຽງແບ້ຜະລິດລູກຂາຍ ໝາຍຄວາມວ່າ ແມ່ນການລ້ຽງແບ້ແບບທົ່ວໄປເພື່ອຂາຍ ອາດຈະລ້ຽງຢູ່ໃນຂອບເຂດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້(ອາດຈະເປັນດິນລວມ, ດິນສ່ວນບຸກຄົນ,...) ຊຶ່ງມີຮົ່ວອ້ອມ, ແຕ່ມີການນຳໃຊ້ເຕັກນິກວິທີການລ້ຽງແບ້ພໍ່ແມ່ພັນ ແລະ ການອານຸບານແບ້ນ້ອຍທີ່ເກີດໃໝ່ ໃຫ້ມີເປີເຊັນການຫຼອດຕາຍສູງສຸດ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ແບ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວໄວ ແລະຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຂາຍແບ້ໃນຈຳນວນຫຼາຍໂຕ ເປັນການເພີ່ມລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງແບ້ໃຫ້ສູງຂຶ້ນ ແລະນອກຈາກນັ້ນຍັງຊ່ວຍໃນການຂະຫຍາຍແນວພັນ ແລະ ເພີ່ມສະຖິຕິການລ້ຽງແບ້ຂອງລາວເຮົາຕື່ມອີກ.

ປຶ້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້ ແມ່ນໄດ້ຄັດຈ້ອນເອົາບົດຮຽນຈາກການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງຂອງສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ, ຕຳລາຕ່າງໆ ແລະ ປະສົບການຕົວຈິງ ຊຶ່ງບົດຮຽນເຫຼົ່ານີ້ ຈະເປັນຂໍ້ມູນທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ບັນດານັກວິຊາການ, ນັກສຶກສາ ແລະ ຊາວກະສິກອນຜູ້

1. ຄວາມສໍາຄັນຂອງການຜະລິດລູກແບ້

ການລ້ຽງແບ້ຜະລິດລູກ ແມ່ນວິທີການລ້ຽງແບ້ທົ່ວໄປແຕ່ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກ່ຽວກັບການຄັດເລືອກພໍ່ແມ່ພັນ ແລະ ການອານຸບານແບ້ນ້ອຍເກີດໃໝ່ເພື່ອໃຫ້ມີເປົ້າເຊັ່ນການຫຼອດຕາຍສູງສຸດ. ການອານຸບານແບ້ນ້ອຍມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ ເພາະໃນຊ່ວງເວລາແບ້ນ້ອຍເກີດໃໝ່ຫາຢ່າງນົມເປັນຊ່ວງທີ່ອັນຕະລາຍທີ່ສຸດ ຖ້າເຮົາບໍ່ເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງຈິງຈັງ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມເຕັກນິກການ. ເມື່ອສຸຂະພາບແບ້ນ້ອຍແຂງແຮງສົມບູນດີກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ແບ້ນ້ອຍມີເປົ້າເຊັ່ນຫຼອດຕາຍສູງ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ແບ້ຂອງເຮົາຂະຫຍາຍຕົວໄວ ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງແບ້ຈະມີລາຍຮັບຈາກການຂາຍແບ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ສາມາດສ້າງອາຊີບເສີມ ຫຼື ເປັນອາຊີບຫຼັກໄດ້.

ການລ້ຽງລູກແບ້

ລ້ຽງແບ້ນ້ອຍດ້ວຍນົມຜົງທີ່ໃຊ້ລ້ຽງເດັກນ້ອຍ:

ເປັນຊະນິດນົມຜົງທີ່ໃຊ້ລ້ຽງເດັກນ້ອຍຊຶ່ງມີຂາຍທົ່ວໄປ:

- ນົມຜົງ 5-6 ບ່ວງຢາງ ປະສົມນໍ້າອຸ່ນ 40 ອົງສາ ໃຫ້ພໍດີເຖິງຂົດ 250 ຊີຊີ (1ເຕົ້າ) ໃຫ້ກິນມື້ລະ 2 -3 ຄັ້ງຈົນກວ່າແບ້ນ້ອຍຈະແຂງແຮງເພິ່ງຕົນເອງໄດ້.

ການເອົານົມຜົງລ້ຽງແບ້ນ້ອຍ

3.6 ການລ້ຽງແບ້ນ້ອຍໄລຍະອອກນົມ

- ຄວນໃຫ້ແບ້ອອກນົມເມື່ອອາຍຸ 3 ເດືອນ ແລະເອົາໃຈໃສ່ລ້ຽງດູໃຫ້ດີ, ໃຫ້ກິນຫຍ້າພຽງພໍ, ໃຫ້ອາຫານເສີມ ແລະກ້ອນແຮ່ທາດຕື່ມອີກ.
- ເພື່ອໃຫ້ແບ້ນ້ອຍແຂງແຮງດີ ສາມາດຂ້າມຜ່ານຊ່ວງວິກິດຂອງຊີວິດ ຊຶ່ງມີຄວາມອ່ອນໄຫວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ.

ການກິນນົມແມ່ຂອງລູກແບ້ເກີດໃໝ່

ນ້ຳນົມເຫຼືອງທຽມ:

ຖ້າກໍລະນີແມ່ຕາຍ ຫຼື ບໍ່ມີນ້ຳນົມ ຄວນແກ້ໄຂດ້ວຍວິທີປ້ອນນ້ຳນົມເຫຼືອງທຽມ ຊຶ່ງສາມາດເຮັດໄດ້

ວິທີປຸງແຕ່ງນ້ຳນົມເຫຼືອງທຽມ:

- ນົມງົວ ຫຼື ນົມຜົງ 0.25-0.5ລິດ.
- ທັງໝົດປະສົມເຂົ້າກັນໃຫ້ລະອຽດ ແລະອຸ່ນນົມດ້ວຍອຸ່ນະພູມ 60 ອົງສາ ຖ້າເປັນນົມຜົງໃຫ້ຕື່ມນ້ຳຮ້ອນ 80 ອົງສາ 0,5 ລິດ ແລ້ວນຳໄປປ້ອນໃຫ້ລູກແບ້ກິນ 3- 4ຄັ້ງ/ວັນ(ໃຫ້ກິນສະເພາະແບ້ນ້ອຍເກີດໃໝ່ 3-5 ວັນເທົ່ານັ້ນ).
- ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ກິນນ້ຳນົມເຫຼືອງທຽມແລ້ວໃຫ້ເອົາໄປຝາກກິນນົມນຳແມ່ອື່ນ ດ້ວຍວິທີໃຊ້ເຊືອກມັດແບ້ແມ່ໄວ້ ຫຼື ໃຊ້ຢາມ່ອງທາດັງແມ່ມັນ.
- ຖ້າບໍ່ມີ ຫຼື ແມ່ອື່ນບໍ່ຍອມຮັບ ເຈົ້າຂອງສັດກໍຕ້ອງໄດ້ລ້ຽງເອງ.

2. ຜົນປະໂຫຍດທາງໂພຊະນາການ

- ຊີ້ນແບ້ມີລິດຊາດດີ ເປັນແຫຼ່ງທາດຊີ້ນທີ່ດີ, ເຂົ້າເຈົ້າຈະບໍລິໂພກຊີ້ນໃນຍາມມີບຸນປະເພນີ, ມີງານຕ່າງໆ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວເຂົ້າເຈົ້າຈະລ້ຽງໄວ້ເພື່ອຂາຍ.
- ຊີ້ນແບ້ມີໄຂມັນຕໍ່າລາຍຖ້າສົມທຽບກັບຊີ້ນອື່ນໆ(ແບ້ 3%, ໄກ່ 7,4%, ຊີ້ນງົວ18,8%), ມີຜະລັງງານ ແລະ ຄໍເລສະເຕີຣອນຕໍ່າ, ແຕ່ມີທາດຊີ້ນ, ມີແຄນຊຽມ, ໂປຕາຊຽມ ແລະ ວິຕາມິນສູງ.
- ນ້ຳນົມແບ້ມີປະໂຫຍດຕໍ່ຮ່າງກາຍຫຼາຍຢ່າງ ເຊັ່ນ ຍ່ອຍງ່າຍ ແລະຊ່ວຍຮ່າງກາຍສ້າງພູມຕ້ານທານໃຫ້ແກ່ຮ່າງກາຍເຊັ່ນ ກົດໄຂມັນສີໂນເລອິດ ກົດໄຂມັນຈຳເປັນອານຟາລີໂນເລອິດ(ກຸ່ມໂອເມກາ 3).

3. ຂັ້ນຕອນການຜະລິດລູກແບ້

3.1 ການເລືອກສະຖານທີ່ ແລະ ການປຸກສ້າງຄອກ

3.1.1 ການເລືອກສະຖານທີ່

- ເລືອກສະຖານທີ່ເປັນພື້ນທີ່ໂນນ ແລະ ແຫ້ງເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ນ້ຳຖ້ວມເວລາຝົນຕົກ.
- ຫ່າງໄກຈາກເຮືອນປະມານ 10 - 30 ແມັດ ຢູ່ທາງປາຍລົມ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ກິ່ນເໝັນພັດໃສ່ຄົນ
- ຖ້າລ້ຽງໃນຈຳນວນຫຼາຍ ຕ້ອງມີສະຖານທີ່ກວ້າງເຊັ່ນດິນຄັງ,ດິນສວນ,... ແລະ ຢູ່ຫ່າງໄກຈາກບ້ານເລັກນ້ອຍ

- ຄອກແບ້ຈະຕ້ອງມີສິ່ງປ້ອງກັນຜົນ, ກັນແສງແດດ (ມີຜ້າກັນແສງ) ຫຼື ມີຕົ້ນໄມ້ຕາມບໍລິເວນຄອກ ແລະ ມີລົມລ່ວງດີ.

3.1.2 ການປຸກສ້າງຄອກ

- ການປຸກສ້າງຄອກຄວນຄຳນຶງເຖິງຄວາມເໝາະສົມກສະພາບພື້ນທີ່ ອາດຈະສ້າງຄອກແບບຍົກຜືນສູງປະມານ 100 ຫາ 120 ຊັງຕີແມັດ.
- ອຸປະກອນທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການປຸກສ້າງຄອກ ຄວນເປັນວັດຖຸທີ່ຫາໄດ້ງ່າຍໃນທ້ອງຖິ່ນນັ້ນເຊັ່ນ: ໄມ້ໄຜ່, ໄມ້ພາງ, ໄມ້ແປຮູບ, ... ຫຼັງຄາອາດຈະມຸງດ້ານຫຍ້າ, ຝາກ, ສັງກະສີ.
- ຕັ້ງສະຫລຽງໄປຕາມທິດຕາເວັນອອກຫາທິດຕາເວັນຕົກ ເພື່ອໃຫ້ມີແສງແດດຊ່ອງເຂົ້າ ແລະ ລະບາຍອາກາດໄດ້ດີ.
- ຜືນຄອກປູດ້ວຍໄມ້ແປ້ນ/ໄມ້ດົ້ວ ຫຼື ໄມ້ປົກເສດເຫຼືອ ມີຄວາມຫ່າງປະມານ 1,5-2.0 ຊມ ແຕ່ບໍ່ຄວນຫ່າງ ຫຼື ຖີ່ຫຼາຍເກີນໄປ ເພາະຂີ້ແບ້ຈະບໍ່ຫຼອດ.
- ຝາຂ້າງແອ້ມດ້ວຍໄມ້ແປ້ນ, ໄມ້ດົ້ວ, ໄມ້ກົມ, ກະແຕະ, ຕະໜາງເຫຼັກ ແຕ່ຕ້ອງຮັບປະກັນທາງໃນຄອກອາກາດຕ້ອງໂລ່ງດີ.
- ຖ້າເປັນຍາມຜົນ ແລະ ຍາມໜາວຕ້ອງມີຜ້າໜ່າງບັງຂ້າງບໍ່ໃຫ້ຜົນຊາດເຂົ້າ ແລະ ປ້ອງກັນອາກາດໜາວເຢັນ.
- ຮາງອາຫານຄວນເຮັດໄວ້ຂ້າງນອກເພື່ອຫຼີກລຽງບັນຫາແບ້ຂຶ້ນນອນແລະ ຂີ້ໃສ່ ຄວາມສູງຈາກຜືນຄອກຫາຮາງອາຫານປະມານ 30-35 ຊມ.
- ອີກຂ້າງໜຶ່ງຄວນມີຮາງນ້ຳ ຫຼື ຈະໃຊ້ອຸປະກອນອື່ນເຊັ່ນຄູ ຫຼື ຊາມ.

3.5.2 ການອານຸບານແບ້ນ້ອຍ

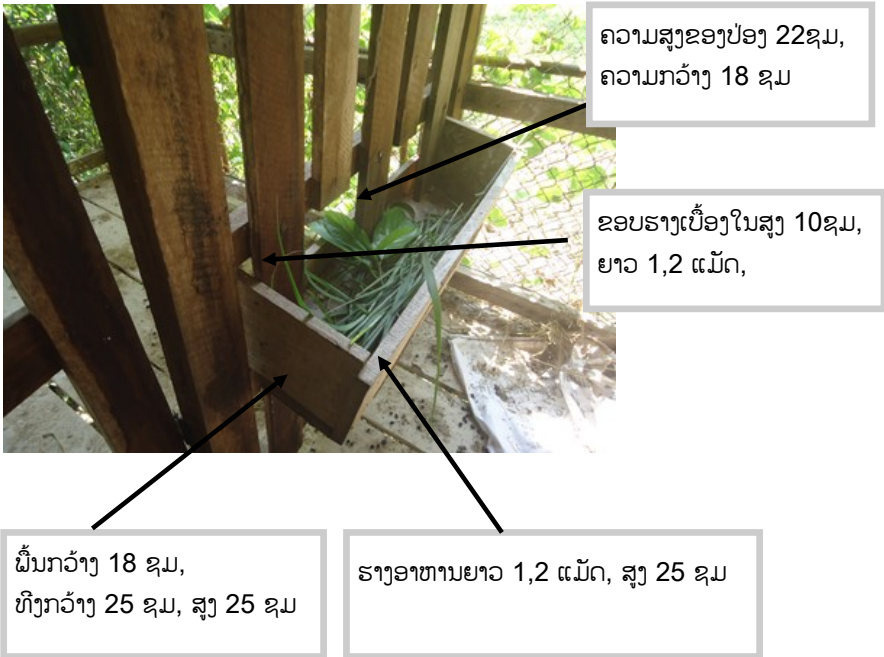
- ຄອກສຳລັບລ້ຽງແບ້ນ້ອຍເກີດໃໝ່ຕ້ອງແຫ້ງ ສະອາດ ແລະ ມີນ້ຳສະອາດ, ໃຊ້ຢາໄອໂອດິນເຊັດໄສ່ປີ(ຕັດສາຍບິຈິ່ງໄວ້ 3 ຊມ).
- ເຊັດນ້ຳເມືອກອອກຈາກປາກ, ດັງໃຫ້ຫັນໃຈສະດວກ.
- ເຊັດໂຕໃຫ້ແຫ້ງດ້ວຍແຜ ຫຼື ຫຍ້າແຫ້ງ (ແບ້ນ້ອຍຈະຢືນໄດ້ພາຍໃນ 15 ນາທີ).
- ໃຫ້ກິນນ້ຳນົມເຫຼືອງທັນທີພາຍໃນ 1-18 ຊົ່ວໂມງຫຼັງເກີດ.
- ຖ້າແບ້ນ້ອຍບໍ່ຮູ້ຈັກດູດໃຫ້ບົບເອົານ້ຳນົມເຫຼືອງໃສ່ເຕົ້ານົມໃຫ້ດູດ(60-120 ຊຊ).
- ນ້ຳນົມເຫຼືອງມີທາດໄຂມັນ, ປະໂຮຕິນ, ແຮ່ທາດ ແລະ ວິຕາມິນສູງກວ່ານົມທຳມະດາ.
- ນ້ຳນົມເຫຼືອງມີສານພູມຄຸ້ມກັນພະຍາດ(Ig) ຊຶ່ງຈະຖືກດູດຊົມໄດ້ດີພາຍໃນ 18 ຊົ່ວໂມງທຳອິດເທົ່ານັ້ນ.
- ເບື້ອງຕົ້ນແບ້ນ້ອຍຈະບໍ່ທັນມີພູມຄຸ້ມກັນພະຍາດ ແຕ່ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ກິນນົມເຫຼືອງ ຮ່າງກາຍຈະສ້າງພູມຄຸ້ມກັນຂຶ້ນທັນທີ.
- ການໃຫ້ຢາຂ້າແມ່ທ້ອງອາດຈະໃຫ້ເມື່ອອາຍຸ 30 ວັນ ແລະ ຄັ້ງທີ 2 ເມື່ອອາຍຸ 60 ວັນ(ຕາມສະພາບອາກາດ, ຄວາມຊຸ່ມ, ລະບົບຄອກ).
- ຊ່ວງໄລຍະຫຼັງເກີດລູກ 1 -3 ອາທິດຄວນໃຫ້ແບ້ແມ່ໄດ້ກິນຫຍ້າ, ກ້ອນແຮ່ທາດ ແລະ ນ້ຳສະອາດໃຫ້ກິນພຽງພໍ.
- ຖ້າມີເງື່ອນໄຂຄວນໃຫ້ອາຫານປະສົມຄຸນນະພາບດີ 0,2-0,3 ກິໂລ/ມື້.

- ເຕົ້ານົມໃຫຍ່ຂຶ້ນຫຼາຍ ແລະຂວັນນົມຕົງຂຶ້ນ, ເລີ່ມມີນ້ຳນົມ.
- ອະໄວຍະເພດຕັ້ງ ແດງ , ມີນ້ຳເມືອກໄຫຼຍ້ອຍອອກມາ.
- ຈະບໍ່ນອນ, ດຽວນອນ ດຽວຢ່າງວົນໄປມາໃຊ້ຕົນເກາະເຂ່ຍຜື່ນ, ຜູດລູກ ຜູ່ນອນລົງຜື່ນເບັ້ງ, ຢ່ຽວຢັດ.
- ຊ້ວງເບື້ອງຂວາກ່ອນເກີດປະມານ 3 ຊົ່ວໂມງຈະໂນນສວດອອກເຫັນໄດ້ ຊັດເຈນ.
- ມີນ້ຳເມືອກໄຫຼອອກມາຈາກຊ່ອງຄອດ ແລະເມື່ອມີຖົງນ້ຳໄຟອອກມາຈະ ແຕກ ຈາກນັ້ນແບ້ນ້ອຍເກີດອອກມາພາຍໃນ 2-3 ນາທີ, ຖ້າມີ 2 ຫຼື 3 ໂຕມັນກໍ່ຈະຄ່ອຍໄຟອອກມາຕາມຫຼັງພາຍໃນ 3 - 5 ນາທີ.

ຕາຕະລາງທີ1: ຂະໜາດຄວາມຍາວຮາງອາຫານທີ່ຕ້ອງການ

ລ/ດ	ປະເພດແບ້	ຂະໜາດຄວາມຍາວຮາງອາຫານທີ່ຕ້ອງການ
1	ແບ້ແມ່ທ້ອງຫວ່າງ	40 ຊມ/ໂຕ
2	ແບ້ແມ່ຖືພາມານ ຫລື ແມ່ລ້ຽງລູກ	60 ຊມ/ໂຕ
3	ຜື່ນແບ້	50 ຊມ/ໂຕ
4	ແບ້ລຸ້ນບ່າວ ແລະ ສາວ	30 ຊມ/ໂຕ,
5	ລູກແບ້	10 ຊມ/ໂຕ.

ການບັນຈຸແບ່ໃສ່ຄອກ:

- ແບ່ພໍ່ພັນ 2,8 ຕາແມັດ/ໂຕ
- ແບ່ແມ່ທ້ອງຫວ່າງ 1,5 ຕາແມັດ/ໂຕ,
- ແບ່ຖືພາມານ ແລະ ລ້ຽງລູກ 1,9 ຕາແມັດ/ໂຕ,
- ແບ່ລຸ້ນປ່າວສາວ 0,7 ຕາແມັດ/ໂຕ, ,
- ແບ່ ນ້ອຍ0,3 ຕາແມັດ/ໂຕ.

ລັກສະນະຂອງຄອກແບ່ໃນການລ້ຽງລູກ

- ⇒ ຕ້ອງມີນ້ຳທີ່ສະອາດໃຫ້ແບ່ກິນບໍ່ຂາດ, ຖ້າລ້ຽງຂັງຈະກິນນ້ຳປະມານ 0,6-1,0 ລິດ, ຖ້າລ້ຽງປ່ອຍປະມານ2 ລິດ/ວັນ/ໂຕ ສະນັ້ນຕ້ອງມີຮາງນ້ຳ ຫຼື ອາດເປັນຄູ, ຊາມ,...ທີ່ສາມາດໃສ່ນ້ຳໄດ້.
- ⇒ ຄວນເຮັດຮົ່ວອ້ອມບໍລິເວນຄອກສັດ ເພື່ອເປັນປ່ອນສັດໄດ້ຫຼືນ,ພັກຜ່ອນ ແລະ ອອກກຳລັງກາຍ.

- ຊ່ວງກ່ອນເກີດ 1 -2 ອາທິດຄວນເອົາເຂົ້າຄອກເກີດ ຊຶ່ງກຽມໄວ້ພິເສດຄື.
- ຊ່ວງກ່ອນເກີດ 1 -2 ອາທິດຄວນເອົາເຂົ້າຄອກເກີດ ຊຶ່ງກຽມໄວ້ພິເສດຄື ຕ້ອງສະອາດ, ແຫ້ງ ແລະມີຄວາມອົບອຸ່ນ(ຖ້າເປັນຍາມໜາວ), ພື້ນຄອກ ຄວນປຸດ້ວຍເຜືອງ ຫຼື ຫຍ້າແຫ້ງ.
- ປົກກະຕິແບ່ຈະຖືພາ 5 ເດືອນ ແລະ ຈະເກີດລູກ ຄັ້ງລະ 1 – 2 ໂຕ ແລະ ບາງຄັ້ງກໍມີ 3 ໂຕ.

ແບ່ແມ່ຖືພາ

3.5 ການເກີດລູກ ແລະ ການອານຸບານແບ່ນ້ອຍ

3.5.1 ການເກີດລູກ

- ກະໂພກຂະຫຍາຍກວ້າງ, ຫຼັງແອນລົງ(ທ້ອງໃຫຍ່ແລະໜັກຂຶ້ນ) , ກິນອາຫານນ້ອຍລົງ.

ອາການແບ່ແມ່ຖືເຊິງ:

- ອະວັຍະເພດບວມແດງ
- ກິນອາຫານນ້ອຍລົງ, ປະລິມານນ້ຳນົມລົດລົງ(ກໍລະນີໃຫ້ນົມລ້ຽງລູກ)
- ຍົກຫາງແກວ່ງໄປມາ, ຢ່ຽວຢັດ
- ຂຶ້ນໂຄມໂຕອື່ນ ຫຼື ຍອມໃຫ້ໂຕອື່ນຂຶ້ນໂຄມ
- ມີນ້ຳເມືອກໄສອອກມາຈາກປາກຊ່ອງຄອດ

3.4 ການດູແລພາຍຫຼັງທີ່ປະສົມຕິດແລ້ວ

- ຫຼັງຈາກປະສົມພັນແລ້ວ ຕ້ອງໄດ້ຕິດຕາມເບິ່ງອາການຖືເຊິງອີກ ວ່າແບ່ຖືພາແລ້ວບໍ່ ຖ້າຄົບຮອບ 21 ວັນແບ່ແມ່ບໍ່ສະແດງອາການຖືເຊິງອີກ ສະແດງວ່າປະສົມພັນຕິດແລ້ວ.
- ໄລະຖືພາ 3 ເດືອນທຳອິດກໍຕ້ອງຕິດຕາມ ແລະ ໃຫ້ອາຫານປົກກະຕິ.
- ຫຼັງຖືພາ 3 ເດືອນຄວນໃຫ້ການດູແລພິເສດ ເພາະໄລຍະນີ້ລູກຢູ່ໃນທ້ອງ ຈະມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ.
- ໃຫ້ອາຫານຫຼາຍຂຶ້ນ, ໃຫ້ກ້ອນແຮ່ທາດອາຫານເສີມ, ຊ່ວງນີ້ລະວັງບໍ່ໃຫ້ແມ່ຕຸ້ຍຫຼາຍ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ຈ່ອຍຫຼາຍຈົນກາຍເປັນຂາດທາດອາຫານຈະສົ່ງຜົນກະທົບເຖິງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງລູກໃນທ້ອງ ເຮັດໃຫ້ລູກມີສຸຂະພາບບໍ່ແຂງແຮງ ແລະ ຈະເຮັດໃຫ້ແມ່ອ່ອນແອບໍ່ມີແຮງເບິ່ງໃນເວລາເກີດລູກ.
- ຄວນແຍກລ້ຽງຕ່າງຫາກ ບໍ່ປ່ອຍຮ່ວມກັບຜູ້ໃຫຍ່.

ການເຮັດຮົ່ວອ້ອມບໍລິເວນຄອກສັດ

3.2 ການຄັດເລືອກພໍ່ແມ່ພັນ

3.2.1 ການຄັດເລືອກແມ່ພັນ

- ແມ່ພັນຕ້ອງມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ ລຳໂຕຍາວ, ມີເຕົ້ານົມ ຂວັນນົມໃຫຍ່ ແລະ ສະເໝີກັນ ມີປະຫວັດເກີດຈາກແມ່ທີ່ລ້ຽງລູກດີ ມີເປີເຊັນລູກແຝດສູງ ແລະ ລ້ຽງລູກດີ.
- ບໍ່ມີປະຫວັດການຕິດເຊື້ອພະຍາດປາກເປື້ອຍແບ່ ແລະ ປາກເປື້ອຍລົງເລັບມາກ່ອນ.
- ຕ້ອງເປັນແບ່ທີ່ຊື່ມາຈາກສະຖານທີ່ລ້ຽງມີຄວາມເຊື່ອຖືໄດ້(ບໍ່ມີບັນຫາດ້ານການຕິດເຊື້ອພະຍາດຕ່າງໆ) ແລະ ຕ້ອງມີສຸຂະພາບແຂງ ສົມບູນດີ.
- ບໍ່ເລືອກແບ່ທີ່ມີຂົນຢອງເປີເປື້ອນ, ຈ່ອຍຜອມ,ແບ່ເຖົ້າ ແລະມີອາການຊຶມຫຼືເຈັບຕາ.

ລັກສະນະແມ່ພັນທິດີ

3.2.1 ການຄັດເລືອກພໍ່ພັນ

- ຕ້ອງຄັດເລືອກແບ່ຜູ້ທີ່ມາຈາກແມ່ພັນທີ່ໃຫ້ລູກແຝດ, ມີຂະໜາດໂຕໃຫຍ່ ເປັນແບ່ໜຸ່ມ.
- ນ້ຳໜັກປະມານ 25 ກິໂລຂຶ້ນໄປມີສຸຂະພາບສົມບູນແຂງແຮງດີ ແລະ ກະຕິລິລິນທີ່ຈະປະສົມພັນກັບແບ່ເພດແມ່.
- ເປັນພໍ່ພັນທີ່ນຳມາຈາກບ່ອນອື່ນ, ເລີ່ມໃຫ້ຄຸມຝູງເມື່ອອາຍຸ 1 - 1,5 ປີ ຕໍ່ເພດແມ່ 10-20 ໂຕ ຖ້າອາຍຸ 1,5 – 2 ປີແລ້ວຄວນໃຊ້ຄຸມຝູງແມ່ພັນ 20-25ໂຕ.
- ບໍ່ຄວນເລືອກແບ່ຜູ້ທີ່ຖ້ຳແລ້ວ ເພາະປະສິດທິພາບນ້ຳເຊື້ອຈະບໍ່ແຂງ ແຮງ ແລະນຳໃຊ້ໄດ້ບໍ່ດົນ.
- ແລະ ບໍ່ຄວນເລືອກແບ່ໜຸ່ມເກີນໄປ ອາຍຸທີ່ເໝາະສົມຕ້ອງ 1,6 ປີ
- ຄວນລ້ຽງແຍກຄອກພໍ່ພັນຕ່າງຫາກ ໃຫ້ອາຫານພຽງພໍ ທີ່ມີພະລັງ.ງານສູງ ແລະ ໄດ້ອອກກຳລັງກາຍເປັນປະຈຳ

ລັກສະນະພໍ່ພັນທິດີ

3.3 ການປະສົມພັນ

- ບົກກະຕິແບ່ເພດຜູ້ຈະມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ແລະ ຖືເຊິ່ງໄວກວ່າແບ່ເພດແມ່ ຫາກລ້ຽງປ່ອຍລວມກັນ ແບ່ຈະປະສົມພັນກັນໄວ ຊຶ່ງມີຜົນເສຍທີ່ສຳຄັນດັ່ງນີ້:
- ແບ່ແມ່ຍັງມີການຈະເລີນເຕີບຍັງບໍ່ທັນສົມບູນ ເວລາເກີດລູກຈະບໍ່ມີນ້ຳນົມພຽງພໍ, ສຸຂະພາບແມ່ອ່ອນເພຍ ແລະລູກຈະບໍ່ແຂງແຮງ.
- ການປະສົມພັນໃນສາຍເລືອດໃກ້ຄຽງຫຼາຍຂຶ້ນ(ເຊິ່ງເອື້ອຍ,ເຊິ່ງນ້ອງ) ຈະບໍ່ເປັນຜົນດີ ສະນັ້ນຄວນແຍກແບ່ຜູ້ອອກລ້ຽງຕ່າງຫາກ ແລະລ້ຽງເມື່ອໃຫຍ່ໄດ້ລາຄາໃຫ້ຂາຍອອກ.
- ບໍ່ຄວນໃຫ້ແບ່ແມ່ໄດ້ປະສົມພັນກ່ອນອາຍຸ 6 ເດືອນ ແລະ ຄວນປະສົມເມື່ອອາຍຸ 7 ເດືອນ.